

EMBERISMERET ÉS ETIKA

Középszintű érettségire felkészítő fakultáció

Helyi tanterv

A fakultáció célja a középszintű érettségi vizsgán számonkérhető tudásanyag elsajátítása, illetve a projektérettségi elkészítésének gyakorlata és konzulensi kísérése

A középszintű Emberismeret és etika oktatás nem a filozófiai etika fogalomrendszerének vagy az etikatörténet tárgyi ismeretanyagának elsajátíttatását célozza meg. A képzés inkább a szemléletformálásra, a problémaérzékenység elmélyítésére összpontosít. Ezért az értékelésben is arra helyezük a hangsúlyt, mennyire képes a vizsgázó konkrét élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok értelmezése, elemző feldolgozása során alkalmazni a tanultakat. Ennek megfelelően a vizsgakövetelmények teljesítése önálló munkát, a tárgy kreatív, személyes meggyőződésen alapuló megközelítését igényli. Középszinten a vizsga írásbeli részét a vizsgázók egyéni projektek készítésével teljesítik. A projektvizsga témái központilag kerülnek meghirdetésre, s a vizsgázók e megadott témakörökön belül választhatnak. A vizsgázók ugyanakkor a szóbeli vizsgán esetelemzések során tesznek tanúbizonyságot az általuk megtanultak alkalmazásáról. A szóbeli vizsga másik eleme az egyéni projektmunka megvédése a vizsgabizottság előtt.

Az ismeretszerzés és feldolgozás eljárásai

Tematikus tájékozódás a nyomtatott és elektronikus ismeretterjesztő információforrásokban (hol, milyen formában lelhető fel, követhető nyomon egy-egy etikai téma megjelenése). Különböző filmek, fotók, tárgyi emlékek, irodalmi szövegek, műalkotások újságok, történelmi dokumentumok, vallási rítusok, tudományos nézetek, társas kapcsolatok, metakommunikatív jelzések, hagyományok, népszokások, temetkezési kultúrák, öltözködés stb. hogyan mutatják be egyes korok morális viszonyait, szokásait.

Az absztrahálás képessége

- A hétköznapi, mindennapi moralitás és az etikai gondolkodásmód megkülönböztetése, az egyéni, mindennapi probléma általános szintű megfogalmazása.
- Az egyén és a társadalom moralitásának megkülönböztetése.

- A különböző korok tudományának, művészetének, filozófiájának, erkölcsének és etikájának (etikáinak) összehasonlítása, találkozási pontjainak felismerése.

Az értelmezés képessége

- Az információforrások értelmezése, összehasonlítása, megítélése következtetések levonása.
- Szövegértés és értelmezés, szövegalkotás. Ez magában foglalja, hogy a szövegek ismerete és az olvasó előzetes ismerete összekapcsolódik.
- Komplex ismeretek (globalitás, holisztikus szemlélet) alapján elemzés. Az érvelés képessége, a vitakészség
- Logikus, koherens, lineáris szövegalkotás.
- Különböző erkölcsi álláspontok megkülönböztetése.
- Önálló kérdésfeltevés és véleményalkotás, ítélőképesség.
- Párbeszéd képessége, mások szempontjainak előismeretének, érintettségének, céljának figyelembe vétele.

Másokkal való együttműködés. - A testbeszéd jelentőségének ismerete.

Tantárgy	12. évfolyam
Etika fakultáció	2 óra

Tematikai egység	Projektkészítési gyakorlatok	24
Kutatáson alapuló, írásos dolgozat	A projekt elkészítéséhez szövegszerkesztő programok ismerete mellett szükséges például a kérdőívkészítés és kiértékelés ismerete is, illetve az etikus forrásfelhasználás formáit is gyakorolni kell.	
Képi vagy elektronikus információforráson alapuló projekt	A projekttípus elkészítéséhez szükséges ismerni a prezentáció készítésének szabályait, a vágó- filmkészítő programokat legalább név szerint.	
A szervezésen alapuló projekt	A tanulóknak az ilyen típusú projekt elkészítéséhez a tanulóknak fel kell venniük	

	a kapcsolatot több hivatalos intézménnyel, esetleg a médiával. Önállóságuk támogatása mellett tudniuk kell, hogy a szervezés közben az iskolát képviselik.	
A projektmunka dokumentumai	Témaválasztás, munkaterv, munkanapló, írásos dokumentum	

Tematikai egység	A szóbeli érettségi témakörei	24
1. Az etika megalapozása	Jó és rossz fogalmának etikai értelmezése. Az erkölcsi gondolkodás fejlődése. Hagyomány, szokás, erkölcs, törvény. Értelmezze ezeket a fogalmakat: meggyőződés, hit, kétely, nyitottság, türelem, előítélet	
2. Az erények és a jellem	Ismertesse az erkölcsi személyiség kialakulásának folyamatát az egyén szocializációja során, a példa- és szabálykövetéstől a tudatos meggyőződésen alapuló lelkiismereti döntésig. Mutassa be az európai civilizációban legáltalánosabban elfogadott alapértékeket. Ismertesse a velünk született adottságok, a körülmények, a felelősség, a helyes önismeret, az önfegyelem és az önnevelés szerepét a jellem fejlődésében. Értelmezzen és értékeljen megadott konkrét értékkonfliktusokat szándék és következmény szempontjából. Értékelje az őszinteség erkölcsi jelentőségét.	
3. Társas kapcsolatok	Mutassa be a versengés, illetve a kölcsönös segítség jelentőségét a természetben és a társadalomban.	

	<p>Értelmezze a szülő-gyermek kapcsolat jellegzetes erkölcsi helyzetét.</p> <p>Keressen és értelmezzen példákat a házasság erkölcsi konfliktusaira.</p> <p>Értelmezze az ösztönök, az érzelmek és az erkölcsi tudatosság szerepét a nemi párkapcsolatban.</p>	
4. Erkölcs és társadalom	<p>Tegyen különbséget erkölcs és jog között. Foglaljon állást az emberi alapjogok és köteleességek természetéről folyó vitában.</p> <p>Érveljen a szólás szabadsága, Keressen példát az egyéni lelkiismeret, a család és a társadalom/állam illetékessége közötti lehetséges konfliktusokra.</p> <p>Értelmezzen a gazdasági érdekek és erkölcsi értékek ellentmondására, illetve összhangjára vonatkozó megadott példákat.</p> <p>Milyen kulturális hagyományok érvényesülnek a munkaerkölcs területén.</p> <p>Ismertesse a házasság erkölcsi megítélésében kialakult főbb álláspontokat és érveket.</p> <p>Jellemezze a más közösségekkel, illetve a társadalmi kisebbségekkel kapcsolatos etikus magatartás főbb vonásait.</p>	
5. Vallás és erkölcs	<p>Értelmezze az ember megkülönböztetett léthelyzetét és felelősségét az Ó- és Újszövetség alapján.</p> <p>Értelmezze a szeretet jelentőségét a zsidó-keresztény hagyományban, és ennek hatását az európai erkölcsi gondolkodásra.</p>	

	Értelmezze a személyes gondviselésbe vetett hit szerepét az individuális etika kibontakozásában.	
6. Korunk erkölcsi kihívásai	<p>Ismertessen néhány, a tudományos-technológiai változásokkal kapcsolatos erkölcsi problémát.</p> <p>Ismertesse, milyen tényezők hatására vált a női és férfi szerepek kérdése közéleti témává korunkban.</p> <p>Mutassa be a pazarló gazdálkodás néhány környezeti, társadalmi, és kulturális következményét.</p> <p>Ismertesse, milyen etikai dilemmákat vet fel az ember-állat viszony, értelmezze ezeket az állattartás és az állatok hasznosításának különféle területein.</p>	

Tematikai egység	Konzultáció	16
	A projekt készítése közben felmerülő kérdések megvitatása	